

MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Pokyny pro psaní závěrečných prací

Katedra psychologie

Masarykova univerzita
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Pokyny pro psaní závěrečných prací rev. 2.0
(červen 2016)
Katedra psychologie

Obsah

Obsah	2
1. CÍLE A TYPY ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ	3
2. ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	4
3. ODEVZDÁVÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE.....	5
4. VEDOUcí PRÁCE, KONZULTANT, OPONENT	5
5. ETIKA TVORBY ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	6
6. JAZYK A STYL	6
7. STRUKTURA ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	7
8. FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ.....	9
9. ÚHRADA NÁKLADŮ SPOJENÝCH SE VZNIKEM A TVORBOU ZÁVĚREČNÉ PRÁCE.....	10
10. HODNOCENÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE	11
11. LITERATURA	12

1. CÍLE A TYPY ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

Závěrečnou práci má studující prokázat schopnost aplikovat poznatky a dovednosti získané v průběhu studia na řešení konkrétního odborného problému. Práce vedené na Katedře psychologie nemají mít charakter oborové psychologické práce; jedná se o kvalifikační práce vycházející tematicky z rámce oboru, který studující na fakultě absolvoval (s akcentem na psychologickou perspektivu konkrétního tématu).

Celá práce tvoří kompaktní celek a na obecné úrovni je tvořena teoretickou a praktickou částí. Teoretická část podává přehled o současném stavu poznání (teorie, výzkumy) v oblastech relevantních tématu práce a je z ní jasné patrné, jaká teoretická a empirická východiska autor/ka považuje za důležité z hlediska praktické části práce¹. Praktická část především obsahuje formulaci řešeného problému a formulaci (výzkumné) otázky, která je v textu práce řešena. V praktické části musí být také dostatečně popsány použité metody (nástroje), jejichž prostřednictvím je hledána odpověď na výzkumnou otázku. Také musí být dostatečně popsán kontext, ve kterém byly informace získány, a vzorek (respondenti, výzkumy), který byl zkoumán. Zjištěné výsledky musí být prezentovány srozumitelně, logicky a v souvislostech. Nezbytné je výsledky diskutovat v kapitole Diskuse (viz 7.2.6), zasadit je do širšího (teoretického, empirického) kontextu a také do kontextu východisek z teoretické části.

Úspěšné vypracování závěrečné práce tedy předpokládá orientaci v aktuální odborné literatuře, schopnost vymezit problém, teoretická východiska a základní oborový i psychologický rámec tématu, formulovat výzkumný problém a související otázky, vybrat a aplikovat relevantní metody sběru dat, popsat a analyzovat získaná data, poznatky práce začlenit do širšího kontextu poznání v dané oblasti.

1.1. Typy závěrečných prací

Typ závěrečné práce odpovídá obsahu a úrovni daného stupně studia. Pro realizaci závěrečné práce doporučujeme níže uvedené typy studií. Student může zvolit i jiný typ studie definovaný manuálem APA. Typy prací a doporučení pro jejich realizaci se dále řídí manuálem APA (kap. 1).

- 1.1.1. **empirická studie:** je založená na kvantitativním či kvalitativním výzkumném přístupu, případně na kombinaci obou přístupů. Může mít též podobu metodické studie (tj. studie měřících nástrojů či diagnostických metod) (APA 1.01 a 1.04).
- 1.1.2. **přehledová studie:** je systematickým přehledem publikovaných empirických výzkumů určité otázky či hypotézy. Analýza má podobu metaanalýzy či jiného přístupu syntetizujícího výsledky mnoha studií (APA 1.02). Více viz též Petticrew, Roberts (2006).
- 1.1.3. **případová studie:** je empirická intenzivní, hloubková studie jednoho nebo více případů, která odpovídá na předem formulovanou výzkumnou otázku s cílem kontextuálně porozumět složitému fenoménu či problému (APA 1.05). Případová studie je metodologicky realizována podle Yina (2009), Stakea (1995, 2006), McLeoda (2010), Fishmana (1999).

¹ Jedná se o **kritickou reflexi** odborné literatury v souvislostech, nebudou akceptovány např. práce tvořené z převážné části „výpisky“ z učebnic.

2. ZADÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

2.1. Dva termíny v procesu zadání

2.1.1. Po dohodě studenta s vedoucím práce student vypracuje návrh tématu závěrečné práce a následně jej vedoucí vloží do informačního systému. Podle vzájemné dohody přihlašuje studenta k oficiálnímu zadání v IS vedoucí práce nebo se k němu student přihlašuje sám.

2.2. Volba zadání

2.2.1. Podkladem zadání je návrh výzkumného projektu zpracovaný studentem na některé z vypsaných tematických okruhů. Přehled navrhovaných tematických okruhů je dostupný na webových stránkách katedry psychologie (viz <http://www.ped.muni.cz/wpsy/diplomky.html>) a v informačním systému (balíky prací za Katedru psychologie). Ve výjimečných případech může být po dohodě s vedoucím přijato i vlastní studentovo téma.

2.2.2. Vyučující nejsou povinni studentem navrhovaný výzkumný projekt přijmout. Mohou studenta odkázat na vhodnějšího vedoucího, námět odmítnout pro jeho nevhodnost, nedostatečné zpracování, nebo z kapacitních důvodů. Sporné případy řeší vedoucí katedry psychologie, který má právo určit téma, vedoucího práce i oponenta.

2.2.3. V průběhu práce na závěrečné práci je možné téma specifikovat a do určité míry modifikovat (vždy pouze se souhlasem vedoucího práce). Změna tématu a volba jiného je možná jen novým zadáním. Na ně se vztahují výše uvedená pravidla.

2.3. Platné zadání

Zadání je platné, obsahuje-li tyto náležitosti:

- a) název práce,
- b) název práce anglicky,
- c) vedoucí práce,
- d) oponent práce,
- e) anotaci závěrečné práce.

3. ODEVZDÁVÁNÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

3.1. Tištěná verze i elektronická verze

3.1.1. Student odevzdává hotovou závěrečnou práci (Bc., Mgr., závěrečnou práci v kurzech CŽV) nejpozději v termínech upřesněných v pokynu děkana 1/2015 na sekretariátu katedry ve dvou tištěných vyhotoveních a elektronicky do „Archívu závěrečné práce studenta“ v IS. Elektronická verze práce musí být zcela shodná s tištěnou verzí.

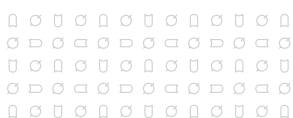
3.1.2. Formát papíru je velikosti A4, možný je jednostranný i oboustranný tisk. Způsob vazby není určen, je tedy možné využít jakoukoliv kvalitní vazbu – kroužkovou, pevnou i termovazbu.

4. VEDOUcí PRÁCE, KONZULTANT, Oponent

4.1 Potvrzením zadání se stává vyučující vedoucím práce. Studující může od vedoucího očekávat, že jej v průběhu práce povede a bude s ním konzultovat problémy, na které v jejím průběhu narazí. Od studujícího vedoucí očekává průběžné informace o postupu prací, respektování pokynů a doporučení. Stanovení požadavků na frekvenci konzultací, stanovení průběžných termínů i frekvence elektronické komunikace jsou v pravomoci vedoucího práce a jsou podkladem pro závěrečné hodnocení spolupráce v semestru formou zápočtu. Nerespektování těchto pokynů může být pro vedoucího (po konzultaci s vedoucím katedry) důvodem pro ukončení spolupráce se studujícím.

4.2 Závěrečná práce může být konzultována odborníkem, který není členem katedry psychologie (nebo není zaměstnancem MU).

4.3 Odpovědností vedoucího práce je navrhnout vedoucímu katedry pro závěrečnou práci vhodného oponenta. Tím může být člen katedry psychologie a ve výjimečných a odůvodněných případech externí odborník. V případě, že je vedoucí externí odborník, musí být oponentem vždy člen katedry.

5. ETIKA TVORBY ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

5.1. Při práci jsou studenti povinni dodržovat relevantní etické zvyklosti a normy týkající se tvorby odborných prací. Mezi tyto normy patří především:

- a) Etická pravidla výzkumu (viz Manuál APA, kapitoly 1 a 6)
- b) Průcha, J., Švaříček, R. (2009). Etický kodex české pedagogické vědy a výzkumu. *Pedagogická orientace*, roč. 19, č. 2, s. 89–105. ISSN 1211-4669.
- c) Etický kodex ČAPV - <http://www.capv.cz/zakladni-udaje-o-capv/lenstvi-v-apv/eticky-kodex-capv>
- d) Švaříček, R., Šedřová, K. (Eds) (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Praha: Portál. s. 43-50.

6. JAZYK A STYL

- 6.1. Práce je vypracována v českém jazyce. Se souhlasem vedoucího katedry a vedoucího práce může být vypracována i v anglickém nebo slovenském jazyce.
- 6.2. Práce je psána odborným jazykem a stylem. Specifická doporučení ohledně stylu viz kapitola 3 Manuálu APA (APA, 2010), a pro češtinu relevantní prvky stylu z kapitoly 4 (zejména popisování statistických výsledků).

7. STRUKTURA ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Vnitřní členění závěrečné práce a podoba jednotlivých částí je až na explicitně uvedené výjimky dána Manuálem APA v 6. vydání (APA, 2010).

7.1. Úvodní strany

Úvodní strany závěrečné práce se neřídí manuálem APA. Zahrnují následující:

- Titulní strana: je na prvním listu práce (vzor viz šablona závěrečné práce), nečísluje se
- Prohlášení zní: „*Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci (bakalářskou, diplomovou, rigorózní, závěrečnou práci CŽV) vypracoval/vypracovala samostatně, s využitím pouze citovaných pramenů, dalších informací a zdrojů v souladu s Disciplinárním řádem pro studenty Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.*“ Prohlášení je na druhém listu práce, text je uveden v pravé dolní části listu a je vlastnoručně podepsán, nečísluje se.
- Poděkování: je-li uvedeno, je na třetím listu práce, text je uveden v pravé dolní části listu, nečísluje se
- Obsah: zahrnuje seznam kapitol a podkapitol, vždy se stránkováním, nečísluje se

7.2. Odborná část

7.2.1. Odborná část práce má v souladu s manuálem APA strukturu známou pod zkratkou IMRaD. Skládá se z úvodních kapitol (*introduction*), metody (*method*), výsledků (*results*) a diskuze (*discussion*). Jedná se o plynulý text, kapitoly na sebe logicky a obsahově navazují. Po těchto částech následuje seznam literatury a případně přílohy. Požadavky na uvedené jednotlivé části práce se obecně řídí manuálem APA (APA, 2010) a jsou dále rozvedeny.

7.2.2. Abstrakt: Obsahuje stručné shrnutí celé práce, obvykle v rozsahu cca 15 – 20 řádků. Detaily viz manuál APA, část 2.04.

7.2.3. Úvodní kapitoly: První kapitolou je Úvod, který obsahuje zdůvodnění, proč je vhodné zabývat se touto oblastí a řešit danou výzkumnou otázku. Další kapitoly (teoretická část práce) poskytují přehled dosavadních uchopení a řešení daného problému v odborné psychologické literatuře a vedou k explicitnímu stanovení výzkumné otázky, hypotéz a stanovení výchozího přístupu k jejímu empirickému řešení. Výzkumná otázka a hypotézy vycházejí z kritického zhodnocení doposud provedených výzkumů, jejich metodologie a závěrů, a k jejich formulaci proto nelze dojít na základě neempirických či sekundárních zdrojů. Detaily viz manuál APA, část 2.05.

7.2.4. Metoda (metodologie): Tato část má obvykle několik podkapitol, které popisují podrobnosti použitého výzkumného designu. Skladba podkapitol se liší podle typu studie. Minimálně však zahrnuje popis účastníků studie a procedury jejich výběru a popis procedur, jímž výzkumník vytvářel data. Podrobnosti viz manuál APA, část 2.06. Obvyklé podkapitoly mají tento obsah:

- a) **Výzkumný soubor:** Vedle popisu účastníků a statistického shrnutí jejich základních demografických charakteristik obsahuje i postupy použité pro sestavení vzorku, relevantní opatření pro zajištění etiky výzkumu. U kvantitativních studií i úvahu o síle testu a žádoucí / zamýšlené velikosti vzorku. U kvalitativních studií s malým počtem účastníků se doporučuje uvést tabulkový přehled účastníků s uvedením relevantních charakteristik. Dále pak informace o osobě, která data vytvořila a analyzovala, které mohou být důležité pro posouzení validity (např. teoretické zázemí, předpoklady, osobní předpojatost, osobní zájem, zkušenost).
- b) **Metody:** Popis použitých metod zahrnuje i údaje o jejich validitě. V případě nové, nepublikované či přeložené metody je třeba uvést i postup tvorby či adaptace, včetně kompletního znění (dotazníky, rozhovorová či pozorovací schémata), které je uvedeno v příloze. U kvalitativních studií je tato část obvykle pojmenována jako „Tvorba dat“ (nebo „Sběr dat“) a zahrnuje popis procedur vedoucích k získání dat. Protokol rozhovoru je uveden v příloze.
- c) **Výzkumný postup, design:** obsahuje popis výzkumného postupu (protokolu), tj. jak proběhla tvorba dat, co a v jakém pořadí prováděly zkoumané osoby. U kvalitativních výzkumů jsou uvedeny také mezikroky analýzy tak, aby bylo možné vysledovat myšlenkovou cestu k závěrům. Různé designy bývají popisovány různým způsobem, viz příloha manuálu APA s. 247 – 253.
- d) **Analýza:** Popis zvolených analytických postupů a jejich zdůvodnění. Jsou uváděny pouze analýzy, k nimž máme potřebu přidat zdůvodnění volby či vysvětlení, nebo analýzy, které se skládají z více kroků. U kvalitativních studií jsou uváděny takové informace, které odpovídají zvolenému postupu analýzy dat. Identifikace použitých statistických analýz se většinou zahrnuje do výsledků. V případě jednoduché analýzy (např. porovnání průměrů jednoduchou analýzou rozptylu), tato sekce nemusí být vůbec zařazena.

7.2.5. Výsledky: popis výsledků jednotlivých kroků analýzy na úrovni proměnných (kódů, kategorií) včetně korektně prezentovaných výstupů analýz, konstatování o potvrzení či vyvrácení hypotéz. Způsob popisu výsledků statistických analýz je popsán v 5. kapitole manuálu APA. Detaily viz manuál APA, část 2.07. Kvalitativní data jsou prezentována v souladu s přístupem, kterým jsou vytvářena a analyzována.

7.2.6. Diskuse: přináší interpretaci výsledků. Obsahuje úvahy nad tím, do jaké míry se podařilo zodpovědět výzkumnou otázku. Začleňuje zjištění do teoretického rámce. Je vhodné popsat limity výsledků ve smyslu interní i externí validity. V diskusi jsou také uvedeny i možné aplikace výsledků, návrhy dalších výzkumných otázek a dalších výzkumných kroků vedoucích k hlubšímu porozumění danému jevu. Detaily viz manuál APA, část 2.08.

7.2.7. Literatura: obsahuje všechny použité zdroje, z nichž autor čerpal. Odkazování na tyto zdroje v textu a seznamu literatury formou plně odpovídá manuálu APA (APA, 2010). Jedinými odchylkami je, že není nutné uvádět DOI, při uvádění zdrojů s více autory není třeba uvádět znak „&“ a strany v citovaných zdrojích jsou označeny česky „s.“. Podmínkou pro přijetí bakalářské práce je minimálně 30 zdrojů, z nichž je nejméně 5 zahraničních. U magisterských závěrečných prací je minimem 40 zdrojů, z nichž je nejméně 5 zahraničních. Podmínkou pro přijetí závěrečné práce v kurzech ČŽV je použití minimálně 10 zdrojů. Za hlavní zdroje doporučujeme vědecké články a monografie. Jednotlivé publikace se uvádějí v abecedním pořadí podle standardu APA. Touto kapitolou končí číslování stran závěrečné práce.

7.2.8. Přílohy: číslují se přílohy např. Příloha č. 1, ale nečíslují se strany. Jde např. o ukázky použitých metod, přepisy analyzovaných rozhovorů, materiály rozšiřující poznatky o daném problému, které by ovšem byly nad rámec práce atd. Součástí příloh jsou nasbíraná primární data. Ty se odevzdávají v elektronické podobě do archivu závěrečných prací společně se závěrečnou prací. Ve výjimečných případech nemusí být data zveřejněna. Tuto možnost schvaluje vedoucí práce. Data musí být vždy přístupna vedoucímu práce a oponentovi.

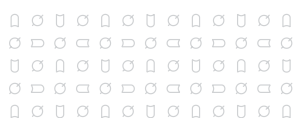
8. FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

8.1. Rozsah závěrečných prací

8.1.1. Minimální rozsah prací (bez úvodních stran, seznamu literatury a příloh)

- závěrečné práce CŽV: 15 normostran, tj. 27 000 znaků včetně mezer,
- bakalářská práce: 45 normostran, tj. 81 000 znaků včetně mezer,
- diplomová práce: 65 normostran, tj. 117 000 znaků včetně mezer.

Stanovený limit je možné překročit, avšak vysoký počet stran není automaticky považován za ukazatel kvality práce, viz manuál APA, část 3.01.

8.2. Úprava stránky a členění textu

8.2.1. Formát závěrečné práce je dán šablonou závěrečné práce ([Moodle – kurz RING](#)). Obsahem šablona odpovídá manuálu APA, pouze formát je přizpůsoben tomu, že jde o konečnou podobu textu. Doporučení pro strukturování vlastního textu pomocí nadpisů a další doporučení ohledně stylu psaní uvedená v manuálu APA zůstávají platná.

8.3. 8.3 Tabulky a obrázky

8.3.1. Oproti manuálu APA v závěrečné práci zařazujeme tabulky a obrázky přímo do textu, nikoli do zvláštní přílohy.

8.3.2. Dávají rychlý a názorný přehled o různých údajích, souvislostech, zvláštностech a tendencích jevů.

8.3.3. Obrázkem rozumíme všechny druhy grafů, schémat, fotografií apod.

8.3.4. Názvy tabulek a obrázků jsou stručnými a výstižnými označeními obsahu zmíněných objektů (Tabulka 1. Název tabulky), umísťují se nad objekty.

8.3.5. Je vhodné zachovávat jednoduchý formát tabulek bez vertikálních čar, jaký je součástí stylu APA.

8.3.6. Tabulky a obrázky jsou číslovány samostatně (Tabulka 1, Obrázek 1)

8.3.7. Tabulky obsahující výsledky běžných statistických analýz mají svou doporučenou podobu, viz manuál APA, kapitola 5. V téže kapitole jsou uvedena i obecná doporučení ohledně tvorby tabulek.

9. ÚHRADA NÁKLADŮ SPOJENÝCH SE VZNIKEM A TVORBOU ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

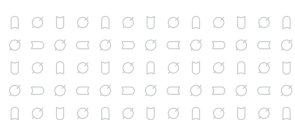
9.1.1. Katedra psychologie (Pedagogická fakulty, Masarykova univerzita) nehradí žádné náklady spojené s přípravou a realizací (např. kopírování dotazníků, cestovné, pořizování dat, jejich analýza atd.), vedením či konzultacemi (konzultuje-li práci externista) závěrečné práce. Výjimku mohou tvořit náklady hrazené z grantových prostředků, stane-li se práce součástí řešení grantem podporovaného výzkumného projektu (rozhodnutí je pak plně v kompetenci řešitele grantového projektu).

10. HODNOCENÍ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

10.1.1. Hodnocení závěrečné práce je zpracováno v posudku, který vypracovává vedoucí i oponent závěrečné práce. Práce je hodnocena dle níže uvedených rámcových kritérií a ukazatelů kvality.

Kritéria	Ukazatele kvality
Struktura práce	Text je logicky strukturovaný a provázaný, názvy kapitol adekvátně odpovídají jejich obsahu. Jsou respektovány základní typografické dovednosti při zpracování textu.
Téma a název práce	Teoretická i praktická část svým obsahem odpovídá zvolenému názvu práce.
Vymezení a splnění cílů	Cíl/e je/Jsou jasně a srozumitelně vymezeny ke zvolenému typu práce, tématu a k danému stupni vzdělání studenta. Stanovené cíle práce jsou splněny.
Orientace v tématu práce	Se znalostí adekvátních teoretických a empirických zdrojů je popsán výchozí stav poznání.
Metodologie práce	Jsou navrženy a popsány adekvátní metody řešení ve vztahu k stanoveným cílům a tématu práce. Použitý metodologický postup v závěrečné práci je adekvátně realizován.
Schopnost studenta kriticky myslet	Autor/ka prokazuje schopnost klást otázky a řešit problémy, formulovat nové myšlenky, které přinášejí alespoň dílčí nové poznatky o zkoumaném jevu, případně obohacují metodologické (v oblasti výzkumu) nebo metodické (v oblasti edukace) postupy. Autor/ka je schopen/a diskutovat své výsledky v širším (empirickém a teoretickém) kontextu a formulovat závěry a doporučení pro pedagogickou praxi i obor.
Hodnocení přínosu práce	Přínos autora/ky je explicitně uveden. Práce přináší nové a zajímavé myšlenky nebo nápady pro praxi a obor.
Dovednost jazyková a stylistická	Předkládaný text vykazuje charakteristiky odborného textu. Práce odpovídá jazykové normě (je psána bez gramatických chyb a stylistických nedostatků).
Dovednost pracovat s adekvátními informačními prameny	Autor/ka prokazuje schopnost pracovat s různými (teoretickými a empirickými) zdroji, zachází s nimi korektně a eticky, uplatňuje správně citační normu APA.
Rozsah práce	Práce odpovídá požadovanému rozsahu.
Přílohy	Odpovídají zvolenému typu práce a jejím cílům.

11. LITERATURA

- American Psychological Association. (2010). Publication manual of the American Psychological Association (6th ed.). Washington, DC: Author.
- Etický kodex ČAPV - <http://www.capv.cz/zakladni-udaje-o-capv/lenstvi-v-apv/eticky-kodex-capv>
- Fishman, D. B. (1999). *The case for pragmatic psychology*. New York, NY: New York University Press.
- McLeod, J. (2010). *Case study research in counselling and psychotherapy*. London: SAGE Publications.
- Petticrew M., Roberts H.(2006). *Systematic reviews in the social sciences: a practical guide*. Malden: Blackwell.
- Průcha, J., Švaříček, R. (2009). Etický kodex české pedagogické vědy a výzkumu. *Pedagogická orientace*, roč. 19, č. 2, s. 89–105. ISSN 1211-4669.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stake, R. E. (2006). *Multiple case study analysis*. New York, NY: The Guilford Press.
- Švaříček, R., Šedřová, K. (Eds) (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. Praha: Portál. s. 43-50
- Yin. R. K. (2009). *Case study research: design and methods* (4th ed.) Thousand Oaks: SAGE Publications.